

rikere belyser nogle Sider af Hertugdømmernes ældre Historie, Maria Nielsen Flensborgs Handel og Skibsfart, Johanne Skovgaard Henrik Rantzaus Forhold til Georg Braun, den bekendte Forfatter af *Theatrum Orbium*; Axel Hansen giver gode Bidrag til Forstaaelse af Kristian August af Augustenborg, hentede fra hans Brevveksling med Peder Hjort. Hugo Matthiessen fortæller om „Byens Hægte“, og Hans Knudsen giver nye Oplysninger om, i hvor sen Tid Kirkens „Bøn og Band“ er brugt som Hjælpemiddel mod ukendte Forbrydere. Vilh. Lorenzen undersøger Lighedspunkterne mellem Roskilde Domkirke og Arras Cathedralens Korparti. Fontenay fremdrager en arabisk Historikers Beretning om Vestgoterne; P. Læssøe Müller karakteriserer Southey og Macaulays Polemik mod ham. I alt elleve Smaaafhandlinger, som alle er læseværdige, ogsaa fordi de bringer os Bud fra den unge opvoksende Slægt af Historikere, og en smuk Hyldest til den Universitetslærer, som nu snart trækker sig tilbage fra mer end en Menneskealders Lærervirksomhed. Kr. E.

Som Led (Ny följd. II: 5) i den statelige Række Publikationer, som det svenske Rigsarkiv har udsendt, siden Emil Hildebrand i 1901 blev dets øverste Leder, er i 1916 udkommet et større Værk: *Svenska Riksarkivet 1618—1837* (XVII + 468 Sider), forfattet af Førstearkivar Severin Bergh.

Forf. har draget Grænserne for sin Fremstilling saa snævert som vel muligt. Ligesom det danske er ogsaa det moderne svenske Rigsarkiv opstaaet ved Sammenslutning af en Række forskellige Embedsarkiver, blandt hvilke Kancelliarkivet danner Grundstokken. Det er alene dette, der skildres, derimod hverken Kammerarkivet eller det saakaldte Antikvitetsarkiv, der udskiltes i det 17. Aarh., optog saa godt som alle de middelalderlige Arkivalier og bestod helt ned i det 19. Aarh., da dets Fonds tilbageleveredes Rigsarkivet. Ligesaa skarp er de kronologiske Grænser. Bogen sætter ind med Gustav Adolfs Regeringstid, da et egentligt Kancelliarkiv for første Gang blev organiseret (1618), og slutter med Hans Järtas Overtagelse af Ledelsen, der gav Stødet til en Række Reformers. Om Tiden

forinden oplyses det alene, at det i Sverige — som i Danmark — først er fra Aarene omkring Reformationen, at det egentlige Embedsarkiv findes i Behold, samt tillige at Omsorgen for dets Bevarelse opstod under Stridighederne mellem Gustaf Vasas Efterkommere og — karakteristisk nok — blev fremkaldt af Karl IX's Frygt for at se det bortført til Udlandet. Endelig giver Værket mindre en Skildring af Rigsarkivet i Forbindelse med Landets Historieforskning end som Embedskontor under Kancelliet.

Med de nævnte Begrænsninger indeholder det en overmaade grundig og oplysende — noget omstændelig — Fremstilling af Kancelliarkivet gennem to Aarhundreder. Dets Komposition, en Deling paa langs — Organisation, Personale med dertil hørende Biografier, Lokaleforhold og Ordningsarbejder, Tilvækst og Tab samt Benyttelse af Forskningen — udviser vel noget Forskellen mellem de enkelte Tidsafsnit, men gør til Gengæld Bogen mere overskuelig.

De vigtigste Begivenheder i det svenske Rigsarkivs Historie er Slotsbranden i 1697 samt Overflytningen til Örebro i 1713, da man frygtede Angreb af Russerne. Den første gjorde omtrent to Tredjedele af alle Akter — navnlig fra Tiden før 1650 — til Luernes Bytte; den sidste bragte Uorden og skadede Arkivalierne, fordi Transportskibet var paa bedste Vej til at gaa til Bunds i Hjälmaren. Derimod har Arkivet kun i ringe Grad lidt Tab i Forbindelse med Landafstaaelser. Iøvrigt er det svenske Rigsarkivs Historie et nyt Bevis paa, hvor ensartet Arkivernes Skæbne har formet sig i de forskellige Lande. Her som andetsteds møder man i lange Tider det trøstesløse Billede af daarlige ydre Forhold, kolde og fugtige Arkivmagasiner, stadige Omflytninger, ussel Plads og faatallige Embedsmænd. Det er hver paa sin Vis karakteristiske Oplysninger: om Personalets Stilling, naar man saa sent som 1778 ser det regulere Lønnen ved en indbyrdes Fordeling af Institutionens samlede Lønningsbeløb, om Arkivaliernes Skæbne, naar det i Begyndelsen af det 17. Aarh. oplyses, at en Del af dem opbevaredes i „4 tunnor, en halv tunna och 3 fjärdingar“.

Om disse og alle øvrige Forhold giver Værket udførlige Oplysninger og vil utvivlsomt være en ypperlig Hjælper for Rigsarkivets egne Arbejdere saavel som for de historiske Forskere. Ikke mindst gælder dette de omhyggelige Udredninger af de forskellige Tiders Ordningsarbejder og Registreringer. Ved Siden deraf besidder det ogsaa den Tiltrækning, som Skildringen af en Institution, der inden for sine Mure gemmer alle Minder om et Lands aarhundredgamle Historie, altid maa øve.

Axel Linvald.

Finlands svenskskrivende Historikere har i nogen Tid syslet med den Plan at udgive et historisk Tidsskrift, og efterat de har opnaaet et aarligt Tilskud af „Svenska Litteratursällskapet i Finland“, foreligger nu første Hæfte af *Historisk Tidsskrift för Finland* under Redaktion af Docent P. O. von Törne. Tidsskriftet indledes paa den værdigste Maade med det Foredrag, hvormed Hjalmar Chrons nylig tiltraadte Professoratet ved Universitetet i Helsingfors. Han behandler Spørgsmaalet om den individualistiske og den socialpsykologiske Opfattelse af Historien og viser megen Aandfuldhed og tillige en højere Værdsettelse af hvad socialpsykologiske Studier kan lære os end man er vant til at finde paa nordisk Grund. Chrons' Kollega Carl von Bonsdorf fremstiller G. M. Arnfelt som Sveriges Sendemand i Wien 1802—04 og de derpaa fremtrædende Tanker om at anbringe ham som Generalguvernør i Finland, byggende paa nye Oplysninger fra Privatarkiver. Ved Siden af disse to Hovedartikler findes nogle Smaastykker og „Underrettelser“, næsten ene drejende sig om finske Forhold. Ejenommeligt nok er det nogle Gange i Hæftet at træffe blanke Steder, hvor en Sætning eller en Del af den er blevet helt borte, — Resultatet af den russiske Censur. *Kr. E.*

Professor H. Bresslau har i *Archiv für Urkundenforschung* Bd. VI (S. 19—76) behandlet „Internationale Beziehungen im Urkundenwesen des Mittelalters“ med sædvanlig Lærdom. Han berører bl. a. Knud den Helliges bekendte, nu tabte